

ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΑΣ

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΜΝΗΣΙΑ

"Ελληνες μνημόνες και άμνημονες. Ο Αναστάσιος Χρηστομάνος, ο Παύλος Καρολίδης, ο άριθμηνήμιαν Διαμαντίης. Ο έλληνηστής Μετσοφάντης με τις 56 γλώσσες και ή έκκλησις του Βύρωνος. Το πάθημα ενός Έλληνης βουλευτού. Ο Ηλίας Ποταμιάνος πού έβλεπας τον έαυτού του. Η περιπέτεια του στην 'Ιταλία. Ένα δραματικό έπιστάδιο, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΙΣ ήμέρες αυτές έκίνησε τη γενική συμπάθεια ένας Έλληνας πού ήθε από την 'Αμερική... να βρή τον έαυτού του! Πρόκειται για τον άνθρωπο πού έπολέμησε στο Δυτικό Μέτωπο με τους 'Αμερικανούς, έτραυματίσθη από θραύσμα όβιδος στο κεφάλι, έβησε, άλλ' έπαθε άμνησία. Δέ θυμάται ούτε πούος είνε ούτε πώς βρέθηκε στον κόσμο του. Δέ θυμάται τίποτα από το παρελθόν του.

"Αλλά δέν είνε ο πρώτος Έλληνας πού παθαίνει ένα τέτοιο περίεργο πάθημα. όπως θα διαγηθώμε παρακάτω.

Όστόσο, το ζήτημα της μ ν η μ η σ και της ά μ ν η σ ί α σ παίρνει επικαιρότητα. Και όπως υπάρχουν άνθρωποι, πού χωρίς να λάθουν κανένα τραύμα, δέ θυμούνται τί έφαγαν χθές, δηλ. άνθρωποι με τρομερά αδύνατο να μνημονεύ. Έτσι άναφέρονται και άλλα τέρατα μνήμης.

Παράδειγμα, ο άείμνηστος Αναστάσιος Χρηστομάνος, ο άπαθής της Χρειαίας εν Έλλάδι, πού θυμόταν άπέξω όλες τις χημικές έξισώσεις και όνόματα χημικών συνθέσεων, μίσηος τεσσάρων και πέντε σειρών καθεμιά! Έξαφνούσε δέ τις τεράστιες αυτές σπουληχομηνηζότερες με άνεο και καμάρι, πού έσάστιζαν τους φοιτητάς. "Άλλο τέρας μνήμης ήταν ο καθηγητής της 'Ιστορίας Παύλος Καρολίδης. "Ήξερε άπέξω όλες τις χρονολογίες, τα όνόματα, τις τοποθεσίες, τους ήρωας κλπ., κλπ. τις παγκοσμίου Ιστορίας. Πιό δυνατή μνήμη δέν έγινε στην Έλλάδα, πού άρεσε μάλιστα να την έπαινευόνη. Πρώ θοετίας πάλιν έξέπληξε τους 'Αθηναίους και ο άριθμηνήμιαν Διαμαντίης, άλλ' αυτός ή μνήμη ήταν μ ο ν ο μ ε ο η σ. Πάντος ο μαθηματικός μας είχαν μείνει έμβρόντητοι, όταν έδωσε διάλεξι στον 'Παρθναόσο.

Στά χρόνια της Έλληνικής Έπαναστάσεως, περίφημος για τη μνήμη του σε όλη την Εύρωπη, ύπήρξε ο σοφός Έλληνηστής 'Ιωσήφ Μετσοφάντης. "Ένας Άγγλος περιηγητής γράφει τά έξης γι' αυτόν :

"Ο παράδοξος αυτός άνθρωπος έχει ήλικία μόλις 36 έτών, διαβάζει σε 22 γλώσσες και μιλεί σε 18. Γερμανός αξιωματικός όμολογεί ότι δέν μπορούσε να τον ξεχωρίσει από Γερμανό και ο ύπηρέτης μου πού είνε Σμυρνιαός, λέει ότι εύκολα θα τον έπαιρνε κανείς για Έλληνα ή 'Οθωμανό, όταν μιλεί τη μια ή την άλλη γλώσσα. "Άλλ' ενώ θύαυμασα μάλιστα ότι ποτέ δέν πέφτει οί σφάλματα, σε όποια πέφτουν άκόμα και Σκότοι και 'Ιρλανδοί, όταν μιλούν την 'Αγγλική! 'Ο Μετσοφάντης διαφέρει από τους άλλους γλωσσολογούς και κατά την άληθινή παιδεία.

Ο περίφημος Ούγγρος άστρονόμος βαρώνος Ζιάι, γράφει επίσης για το Μετσοφάντη :

"Η δακτυλιόειδής έκλεισις του 'Ήλιου ήταν για μένα το πρώτο περιεργότατο φαινόμενο και ο καθηγητής Μετσοφάντης το δεύτερο. Είνε με μνήμη τερατώδης! Μού μίλησε Ουγγρικά, με τόση ακρίβεια πού έσάστια. "Έπειτα μού μίλησε Γερμανικά, πρώτα κατά τη Σεξωνική προφορά (την άριστή), έπειτα κατά το Αδόστριακό και Σουηδικό ιδίωμα, άλλα πολύ χαριτωμένα. Μίλησε άκόμα 'Αγγλικά με τον πλοίαρχο Σμιθ, Ρωσικά και Πολωνικά με τον κόμητα Βολκόνοβι, πού να μιλούσε την πατρική του γλώσσα. Κι' έπειτα, στο δείπνο, άρχισε να μιλεί σε όλους, στον καθέναν στη γλώσσα του.

Στά 1828 ο Βύρων, περνώντας από την 'Ιταλία νάρθη στην Έλλάδα, έγνώρισε το Μετσοφάντη και έγραψε για αυτόν τά έξης: "Είνε φοβερός γλωσσολογός! Πρέπει να έχρημάτισε γενικός... διεργημένος στην έποχή του Πόργου της Βαβέλ! Τόν έδοκίμασα σε όλες τις γλώσσες πού έζώω και πάντοτε με εξέπληξε.

Ο σοφός Φλέν γράφει φουάτοξ για τον Μετσοφάντη: "Ο Μετσοφάντης στα 1838 έγινε καρδινάλιος. Μιά μέρα, στο Βατικανό, μίλησε έλληνησι μ' έναν έπισκοπή "Έλληνα, έθραϊσι μ' έναν Πολωνοεθραίο, λατινισι και γερμανισι με μένα, δανισι μ' ένα Δανό άρχαιολόγο, άγγλισι με μιάν 'Αγγλίδα, Ιταλισι με πολλούς. Και όμωσ ποτέ δέν περιηγήθη σε ξένους τόπους.

"Ένας Ρώσος θεολόγος τέλος γράφει για τον γλωσσολογότατο 'Ιταλό :

"Επεσκέφθηκα δύο φορές τον παράδοξο αυτό άνθρωπο, όμωιο του όποιου δέν έγνώρισε ο κόσμος. 'Ο καρδινάλιος Μετσοφάντης κουθέντιασε μπροστά μου σε όκτώ γλώσσες, χωρίς το παροικικό λάθος. "Αν και ή γέρος, εξακολουθεί να μαθαίνει νέες γλώσσες, τώρα τελευταία δέ μαθαίνει την Κινεζική. Τόν παρακάλεσα να μού δώσει σημειώσεις των γλωσσών πού γνωρίζει και των διαλέκτων και μού έστειλε τη λέξι Θεός γραμμένη σε 56 γλώσσες, εκ των όποιων 30 ήσαν Εθροπαικές, 17 'Ασιατικές, 5 'Αφρικανικές και 4 άμερικανικές! Το Βατικανό κανχάται για το Μετσοφάντη του !"

Κάποτε, ο Μετσοφάντης, θέλοντας να έπιδείξη τη μνήμη του, έξεφώνησε το «Π ά τ ε ρ ή μ ω ν» στις ακόλουθες γλώσσες (τις γράφουμε με την άλφαβητική τους σειρά) :

- 1) 'Αγγλική, 2) 'Αθωνιακή, 3) Αλθιοακή, 4) 'Αλβανική, 5) 'Αμερικανική, 6) 'Αραβική, 7) 'Αραμαϊκή, 8) 'Αρμενική, 9) Βουλγαρική (καθαρεύουσα και όμιλουμένη), 10) Γαλλική, 11) Γερμανική (και τρεις διαλέκτους της), 12) Γεωργιανή, 13) Γαική, 14) 'Εβραϊκή άρχαία, 15) 'Εβραϊκή των ααβόντων, 16) 'Ελληνική (άρχαία και όμιλουμένη), 17) 'Ελλυρική, 18) 'Ινδική, 19) 'Ιρλανδική, 20) 'Ισπανική, 21) 'Ιταλική, 22) Καταλανική, 23) Κελτική, 24) Κινεζική, 25) Κορεατική, 26) Κορδική, 27) Κροατική, 28) Λατινική, 29) Λιθουανική, 30) Μαλαϊκή, 31) Μάλτεζική, 32) Μογγολική, 33) Νορβηγική, 34) 'Ολλανδική, 35) Ούγγρική, 36) Πεκουανική, 37) Περσική, 38) Πολωνική, 39) Πορτογαλική, 40) Ρηθουανική, 41) Ρουμανική, 42) Ρωσική, 43) Σαμαρκανική, 44) Σανσκριτική, 45) Σαρδωνιακή, 46) Σιγγαλική, 47) Σωτική, 48) Σουηδική, 49) Σουριανή, 50) Ταταρική, 51) Τουρκική, 52) Χαλδαϊκή. Πλην αυτών όμωσ μιλούσε και 12 άλλα γλωσσικά ιδιώματα.

Ο 'Ιωσήφ Μετσοφάντης πέθανε στα 1848, σε ήλικία 77 έτών.

"Υπάρχουν όμωσ και οί άμνημονες, είτε εκ φύσεως, είτε κατόπιν παθήματος. "Η ά μ ν η σ ί α είνε γενική ή μερική, δηλαδή ένας άμνημον ή ξεχνά τά πάντα και γυρίζει στον κόσμο σάν το «ξένο μούλι της πορτοκιάς, ή ξεχνά ένα μέρος πού της προτερικίας ζωής του, ή των γνώσεών του. Π.χ. κάποιος καθηγητής της Γαλλικής, έπειτα από ένα αυτοκανηπιστικό δυστύχημα, έπληγε στο σχολείο να διδάξει και δέ θυμότανε λέξιιν Γαλλική!

Ο Γάλλος συγγραφέας Δεμαίτο, άλλοτε διευθυντής της 'Ελλάκης Κομωδίας, έπαθε τέτοια άμνησία πού λησιμόνησε την... άνάγνωσι, και άρχισε να μαθαίνει διάβασμα έξ άρχης, διδασκόμενος από το μικρό έγγονο του, τον όποιον αυτός εχε μάθει γραμματα! Σε λίγον καιρό πέθανε.

Ο ψυχίατρος Κουβέ αναφέρει ένα μ ε ρ ι κ ό ν ά μ ν η μ ο γ α, ο όποιος εχε χάσει μόνο τά οδοιστικά, θυμόταν όμωσ όλα τά έπθετα. Π.χ. έβλεπε ένα τριαντάφυλλο και έλεγε: «Τί όφαιο...» και στόπ! Ξεχνούσε δηλαδή το όνομα του άνθους.

Τραγικό ύπήρξε το πάθημα ενός Έλληνος πολιτευόμενου και νομομαθούς, πού άσμηήστον 'Ηλία Ποταμιάνου: Κερλαλονίτης την καταγωγή, έπιστήμιων μεγάλης μορφώσεως, γλωσσολογικής, έπιστήμιως φίλος του Χαρολάου Τρωκότη ο Ποταμιάνος, εχε μεγάλες έπιτυχίες στην έπαρχία Ναυπλίας και εκεί έβγαυε βουλευτής. Στους έπλογούς του άγώνος εχε βοηθό δραστηριώτατο τη γυναίκα του, τη σεβαστή δέσποινα κυρία 'Ασπασία. Αιούπιν σ' ένα ταξέδι τους στην 'Ιταλία, τους συνέβη το έξης :

Το ζεύγος έταξέεινε από τη Ρώμη στο Μιλάνο. Σ' έναν ένδιώσιμο σταθμό, ο 'Ηλιος Ποταμιάνος—γνώστης άριστος της 'Ιταλικής—άφίνοντας τη γυναίκα του στο βαγόνι, κατέβηκε μια στιγμή ν' άγοράσει ταίγαρο. Την ώρα εκείνη όμωσ φουόσε άνεμος δυνατός και μια ευέκνια έπιγραφή, κρημασμένη στην πόρτα του σταθμού, έπεσε, έχτύπησε τον Έλληνα βουλευτή στο κεφάλι, και τον έβριξε κάτω. Το χτύπημα δέν ήταν σοβαρό, και έπειτα από πρόχειρες βοήθειες σε γειτονικό φαρμακείο, ο 'Ηλιος Ποταμιάνος συνέβησε. Στο μεσάρι όμωσ το τραύμα εχε-σ'φύγει για το Μιλάνο, πείροντας μαζί και την κυρία 'Ασπασία Ποταμιάνου, ή όποια δέν εχε άντιληφθεί

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

'Ο Γάλλος μυθιστοριογράφος Πιέρ Λοτι

εμνήστον 'Ηλία Ποταμιάνου: Κερλαλονίτης την καταγωγή, έπιστήμιων μεγάλης μορφώσεως, γλωσσολογικής, έπιστήμιως φίλος του Χαρολάου Τρωκότη ο Ποταμιάνος, εχε μεγάλες έπιτυχίες στην έπαρχία Ναυπλίας και εκεί έβγαυε βουλευτής. Στους έπλογούς του άγώνος εχε βοηθό δραστηριώτατο τη γυναίκα του, τη σεβαστή δέσποινα κυρία 'Ασπασία. Αιούπιν σ' ένα ταξέδι τους στην 'Ιταλία, τους συνέβη το έξης :

Το ζεύγος έταξέεινε από τη Ρώμη στο Μιλάνο. Σ' έναν ένδιώσιμο σταθμό, ο 'Ηλιος Ποταμιάνος—γνώστης άριστος της 'Ιταλικής—άφίνοντας τη γυναίκα του στο βαγόνι, κατέβηκε μια στιγμή ν' άγοράσει ταίγαρο. Την ώρα εκείνη όμωσ φουόσε άνεμος δυνατός και μια ευέκνια έπιγραφή, κρημασμένη στην πόρτα του σταθμού, έπεσε, έχτύπησε τον Έλληνα βουλευτή στο κεφάλι, και τον έβριξε κάτω. Το χτύπημα δέν ήταν σοβαρό, και έπειτα από πρόχειρες βοήθειες σε γειτονικό φαρμακείο, ο 'Ηλιος Ποταμιάνος συνέβησε. Στο μεσάρι όμωσ το τραύμα εχε-σ'φύγει για το Μιλάνο, πείροντας μαζί και την κυρία 'Ασπασία Ποταμιάνου, ή όποια δέν εχε άντιληφθεί

τίποτα από το άτύχημα του συζύγου της.

Όταν ο Ήλιος Ποταμιάνος ανέκτησε τις αισθήσεις του, έκταζε τους Ίταλους από τον περιστοιχισαν, αλλά δεν μπορούσε να θυμηθεί ούτε πούδς εινε, ούτε πούδς βρίσκεται! Τόν δδηγήσαν στην Αστυνομία και από το εξωτερικό του, από την ευγένεια των τράπων του, από την κομψότητα μέ την όποιαν μιλούσε την Τοσκανική γλώσσα, κατάλαβαν ότι έχουν να κάνουν μέ διακεκριμένο πρόσωπο. Ό άδωνιμος τόν συνάδευσε στη Ρώμη, και ή Ίταλικές εφημερίδες χάλασαν κόσμο, έδημοσίευσαν την εικόνα του, μέ τόν τίτλο : « Ένα σπάνιο φαινόμενο άμνησίας ».

Στό μεταξύ, ή κυρία Άσπασία Ποταμιάνου βουνέχισε τό ταξίδι της, πολύ άνησυχη βέβαια, αλλά νομίζοντας πάντως ότι ό σύζυγός της εινε άπλός χόσει τό τράινο.

Τέλος άπεφάσισε νά τόν περιμένει στό Μιλάνο, στό ξενοδοχείο πού ειλαν πει νά μείνουν. «Θά έλθω μέ τό άλλο τράινο», σκεφτότανε.

Φαντασθήτε όμως την έκπληξη της, όταν στό Έλληνικό Προξενείο, στό Μιλάνο, της έδειξαν τις εφημερίδες της Ρώμης μέ την εικόνα του συζύγου της και της έξήγησαν τό πάθημά του!..

Ή κυρία Άσπασία έπληξε άμέσως στην Ίταλική πρωτεύουσα, κατέφυγε στην Προξενία μας και μέ της βοήθεια του Έλληнос προσέβατο όρθεκ νόν άντρα της, άλλ' ό Ήλιος Ποταμιάνος... δέν την άνεγνωρίζε!.. Την εκώττασε σαν ξένη!..

— Πού είστε, κυρία μου; Δέν σάς θυμάμαι, της έλεγε ό δυστυχισμένος άμνημιον ευγενέστατα.

— Μά, Ήλιος μου...! εστένας κείνη.

— Ήλιος, έγώ!... Όνομάζομαι Ήλιος!.. Δέ θυμάμαι!..

Ήταν τραγική ή θέσις της κυρίας. Και ό προσβευθής συνεβούλευσε την ακόλουθη λύση. Νά εισαχθί ό παθόν πολιτευτής σέ νευρολογική Κλινική!.. Αυτό και έγινε.

Έπειτα από αρκετό καιρό, ό Ήλιος Ποταμιάνος άρχισε νά ξαναβρίσκει τή μνήμη του, σιγά-σιγά. Άχτίδες ερωτίσαν τόν πνευματικό του δοκίμο, ή άναμνησις άναμνηδούσαν μέσα του μία-μία. Δραματική όπληξη ή σκηνη πού άνεγνωρίσει τή γυναίκα του. Αυτό γινικε ένα πρωί, τρεις μήνες μετά τό πάθημά του : «Όταν ή κυρία μπηκε στό θάλαμο, όπον έσχηματετο ό άντρας της, ό Ήλιος Ποταμιάνος έβγαλε μία φωνή :

— Άσπασία μου!..

Και άναλύθηκε σέ δάκρυα. Την άλλη μέρα ή γυναίκα του τόν έπληξε από την Κλινική, Σανατόριον στην Έλλάδα, άλλ' ό διαπρεπής νομομαθής δέν έζησε πολύ καιρό. Τό τελευταίο του γραφό τό μνημείο έδημοσιεύθη στην «Ποικιλη Στοάς», της όποιας ήταν συνεργάτης, γιατί ό Ποταμιάνος άγαπούσε και ή λογοτεχνία και μετέφραζε τους Ίταλούς κλασικούς. Ό Ίω. Αρσένης έζητούσε τότε άπ' όλους τούς άνθρώπους τών γραμμάτων, τό ρητό της ζωής τους. Και ό Ήλιος Ποταμιάνος έγραψε :

«Έκ σαυτού άντλείν την δύναμιν προν τόν άγώνα της ζωής».

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΤΟ ΑΓΑΘΗΜΕΝΟ ΑΝΤΡΓΓΥΝΟ

Τό σπίτι τό μεγάλο, μέ τό ψηλά τό παραθύρια και τό μαρμαρένια τό θεμέλια, κάτω στό γιάλιό, ήτανε δικό της.—μιά φορά κι Έναν καιρό,—της κυρά Σταβάνας.

Κι' ό λεβέντης μέ τό καμαρωτά μουστάκια και τή χρυσή τή φέρεμλη, πού εινε ή ζωγραφιά του κρεμασμένη σ' όλα τό μαγαζιά άράδα κάτω στό λιμάνι, ήτανε άντρας της—μιά φορά κι Έναν καιρό—της κυρά Σταβάνας.

Και τό τραγουδι μέ τό γλυκό σκοπό, πού τραγουδούν και κλαίνε κάτω στην άμμουδιά, τό κορίτσια τού νησιού, εινε γιά την πεντάμορφη τή Λενιά. Κι' ή πεντάμορφη ή Λενιά ήτανε κόρη της—μιά φορά κι Έναν καιρό—της κυρά Σταβάνας.

Τώρα τό σπίτι τό μεγάλο, μέ τό ψηλά τό παραθύρια και τό μαρμαρένια τό θεμέλια, τό πηρον ό μούτσιου τού καπετάν Στάθης. Ό καπετάν Στάθης ό κορυφόςος πάει σφέλιος στό κίματι της Μπαρμαζιάς. Και ή πεντάμορφη ή Λενιά χάρηκε από τόν πόνο της άγάπης—μιά φορά κι Έναν καιρό.

Και ή καπετάνισσα έπληξε ένα ραβδί και περπατεί τις στρατές. Περνάει από κάτω από τό σπίτι τού ψηλό και καίγει—ή καρδιά της. Περνάει κι' από την άμμουδιά, πού τραγουδούνε τά κορίτσια τό τραγουδι της Λενιάς και δουράζωμεν τά μάτια της.

Έπληξε ένα ραβδί ή καπετάνισσα και τριγωνά τις ρούγες. Και τό ραβδί έσκέβρασε μαζί της. Παγωθήκε πάνω στό κελτεριόμα τού νησιού. Ξεσκίστηκε άπ' τά δόντια τών σκυλιών. Έλύγισε άπ' τό βάρος τού κομοδι. Παραπατούσε ή γρη ή Σταβάνα, έτρωζε τό ραβδί σιμά της. «Έπερτε ή γρη ή Σταβάνα νά κομηθή, έγενε και τό ραβδί δίπλα της στό χόμα.

Ένα πρωί, άπάνω στό κελτεριόμα τού μεγάλου τού σπιτιού, μέ τό ψηλά τό παραθύρια και τό μαρμαρένια τό θεμέλια, τή βρήκανε ξερη ή γρη Σταβάνα. Και δίπλα τό ραβδί της. Τό ίδιο τό πρωί άνοίξαν ένα λάκκο στην αυλή τού Άη Νικόλα και την έθαψαν. Ό νεκροθάφτης πήρε τό τασιασμένο τό ραβδί και τδρξήσε στην άγκάλια της. Και ριχνοντας την πρώτη φτυαριά τό χόμα έλεγε ό νεκροθάφτης :

— Μιά φορά κι Έναν καιρό ήταν ένα αγαπημένο άντργγυνο!..

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗΣ

Την ώρα πού λυγοθυμάει τό φώς άπάνω στό νυσταγμένα λουλούδια και στό κομωμένα νερά, θγαίνει από τό παλάτι της ή Πεντάμορφη. Την ώρα πού γλυκοσβύθουν τά χρώματα και πεθαίνουν ή κορμές της ζωής, ή Πεντάμορφη νύτνεται μέ τό μαργαδί της σωπής και κατεβαίνει στό μεγάλο περιβόλι. Τά λουλούδια άνατριχιάζουν τριγωνά της, τό σκοτάδι την άγκυλιάει γλυκά κι' ή πεταλούδες έρχονται και κομοδνται μέσα στό ξανά της τό μαλλιά. Και λέει ή Πεντάμορφη :

— Όποιος μπορεί νά μέ φιλήσει χωρίς νά ξυπνήση τά λουλούδια δλόγυρά μου και χωρίς νά δώξη τις πεταλούδες από τό μαλλιά μου, αυτός εινε δικός μου!..

Την ώρα πού γεμίζουν τά νερά της λιμνης από ροδόφυλλα, ή Πεντάμορφη κατεβαίνει από τό παλάτι της. Κατεβαίνει από τό παλάτι της και λούζεται μέσα στό τριανταφυλλένια νερά. Και τά νερά άνατριχιάζουν δλόγυρά της κι' έπειτα γίνονται καθρέφτες και την καθρεφτίζουν. Και ή νυμφαίες γέρουν και φιλούν τά ξανά της τό μαλλιά. Και λέει ή Πεντάμορφη :

— Όποιος μέ φιλήσει χωρίς νά σπάση τόν καθρέφτη τών νερών και χωρίς νά σκοτώση μία νυμφαία, αυτός εινε δικός μου!..

Την ώρα πού πεθαίνει ή ζωή μέσα στό μεγάλα σκοτάδια, αλώφεται ή Πεντάμορφη στό κάτασπρα σεντόνια. Άλώνεται στό κάτασπρα σεντόνια, κι' άπάνω από τό κλειστό ματόκλαδο, κι' άπάνω από τό χαμόγελο τού θνυνο, κι' άπάνω από τ' άνατριχιάματα τών δνειριον της, τίποτε δέν ζει, τίποτε δέν άνασάινει. Και τραγουδεί ή Πεντάμορφη μέσα στόν θνυνο της :

— Όποιος μπορεί νά περάση από τά μεγάλα κρύσταλλα τού παραθυριού και νά χιηθί και νά μ' άγκυλιάση σαν τό φώς τού Γαλαξία, αυτός εινε δικός μου!..

Την ώρα πού λυγοθυμάει τό φώς στό νυσταγμένα λουλούδια, ηθεν ό μάγος ό λεβέντης και φίλησε την Πεντάμορφη. Και τό λουλούδια δέν ξυπνήσαν τριγωνά από την άγάπη τους και ή πεταλούδες δέν πέταξαν από τά μαλλιά της. Την ώρα πού γεμίζουν τό νερά της λιμνης από ροδόφυλλα, ηθεν ό μάγος ό λεβέντης και φίλησε την Πεντάμορφη. Και ό καθρέφτης τών νερών χωρίς γαργαλισιά καθρέφτισε τό φίλημα τους και ή νυμφαίες έκρυψαν τά χείλια τους. Την ώρα πού πεθαίνει ή ζωή μέσα στό μεγάλα σκοτάδια, χύθηκε και πέρασαν ό μάγος λεβέντης από τά μεγάλα κρύσταλλα τού παραθυριού. Μαζύ νόν τό φώς τού Γαλαξία κι' άγκυλιάσε την Πεντάμορφη άπάνω στό κάτασπρα σεντόνια. Κι' ή Πεντάμορφη μέσα στόν θνυνο της έβλεπε βαθεία στη γη ένα νυμφώ κρεβάτι στρωμένο μέ λουλούδια.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΕΘΙΜΑ

Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΩΝ ΧΗΡΩΝ

Στά ένδότερα της Σοματίας έπιστρατεί και σήμερα ακόμα μία παράδοξη συνήθεια, σύμφωνα μέ την όποια ή διάρκεια τού πένθους μάς χήρας, κανονίζεται από τόν... άνεμο!

Και γιά νά εξηγηθούμεθα καλύτερα, ίδου τί συμβαίνει :

Άμέσως μετά τόν θάνατο τού μακαρίτη, ή βιομηχανούσα σύζυγός του όφείλει νά στήση μπροστά στην πόρτα τού σπιτιού της ή της καλύβας της ένα κοντάρι και νά ιηθήσει στην κορυφή του μία σημαία.

Έφ' όσον λοιπόν ή σημαία αυτή παρουσιένει άεραρία, ή χήρα εινε υποχρεωμένη νά μένη κλεισμένη μέσα στό σπίτι της, νά φοράη βαρεία πένθημα φορέματα και νά μορφολογή τόν άντρα της. Μόλις όμως ό άνεμος σχισίε λίγο τή σημαία ή της άπαρσέσει κανένα κομμάτι, ή χήρα έχει πια τό δικαίωμα νά πετάξη τό μαύρα και νά παντρευτή τόν πρώτο πού θά πάη νά την ζητήσει σέ γάμο, άν, έννοείται, της άρέσει.

Μ' αυτό τόν τρόπο, μία θύελλα ή ένας άνεμοσφοβόλιος εινε πάντως έξαιρετικά ευπρόδοκτος γιά τις χήρες της Σοματίας και πού πάντων γι' αυτές πού έχουν βάλλει κιάλια στό μάτι τόν άνωκαισπάτη τού μακαρίτη και περιμένουν ν' άγωνία νά ίδουη τή σημαία της χήρας τους κομματιασμένην.

ΙΣΠΑΝΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

— Όποιος θέλει νά βοη γάιδυρο χωρίς έλαπτόμιατα, πορείει νά... περπατή μέ τά πόδια.

— Καλό εινε ν' άγαπούμε, αλλά καλύτερο εινε νά μās άγαπούνε. Τό πρώτο εινε σπλαλιά, τό δεύτερο εινε έξουσία.

— Άμα ρίξεις την πέτρα, φρόντισε νά κρηψής τό χόρα σου.

— Όποιος σκοντάφτει στόν ίσο δρόμο, άλλοιμόνó του στό βουνό.

